

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	3
2. Regional prioriteringsordning, arbetsfördelning, förberedelser	3
3. Första steget för att söka fram och åtgärda fynd	3
4. När ska dokumentation krävas (foton, belägg, beskrivning)?	5
5. Vild eller odlad?.....	6
6. Noggrannhet hos koordinater, platsbeteckning	8
7. Validering av mängduppgifter.....	9
8. När bör ett fynd underkännas?	9
9. Hur låsa upp underkända eller ändra validerade fynd?.....	10
10. Vad behöver INTE valideras?	10
11. Standardfraser vid kommunikation med rapportörer	10
12. Speciellt för validerare av floraväxtfynd	11
13. Referenser	14
Bilaga 1. Exempel på problem och lösningar (FAQ)	15
Bilaga 2. Bedömt behov av validering hos olika användare av Artportalen.	19

Handbok för kärlväxtvaliderare

Utgivningsår: 2019, Uppsala

Utgivare: SLU Artdatabanken

Granskad av: Jan Edelsjö, Jonas Grahn, Arne Lysell, Charlotte Wigermo & Åke Svensson

Handbok för kärlväxtvaliderare

---

1. Introduktion

Denna handbok är tänkt att vara en hjälp till alla validerare av kärlväxtfynd, såväl av rödlistade arter som till stor del valideras av Floraväxteriet, som av övriga taxa, exempelvis nya arter för provinsen. Ambitionen är att vi validerar så lika och konsekvent som möjligt över landet. När handboken inte räcker till så använd gärna Facebookgruppen [Kärlväxtvaliderarna](#) som diskussionsplattform. För tekniska anvisningar hur man validerar i Artportalen, se befintliga instruktioner på Artportalens hjälpsidor (nås under fliken Administrera i Artportalen när du är inloggad i din roll som validerare).

Förslag på ändringar, tillägg och förtydliganden i manualen mottas tacksamt!

2. Regional prioriteringsordning, arbetsfördelning, förberedelser

I artikeln ”Validering av kärlväxtfynd i Artportalen på gång” i Svensk Botanisk Tidskrift (Sundberg m.fl. 2017) föreslogs en prioritetsordning för validering av kärlväxter i Artportalen (Bilaga 2). Behoven av validering i olika provinser kan variera. Det är därför lämpligt att varje provins/län sätter sina egna mål med hänsyn till behov och vilka resurser som finns för att göra valideringen. Med tanke på att resurserna vanligen är begränsade får man prioritera det viktigaste först. I Bilaga 2 listas vilka som efterfrågar validering, som också ger en motivering till vad som är viktigast att validera i Artportalen när det gäller kärlväxter.

För svåra grupper som maskrosor, björnbär och hökfibblor finns särskilda, nationella validerare anlitade. Validering av invasiva främmande arter som är listade i EU:s förordning kommer till stor del att skötas av myndigheterna: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Frammande-arter/Invasiva-frammande-arter/#finns>

3. Första steget för att söka fram och åtgärda fynd

För validering av hotade eller rödlistade arter görs utsökningen normalt per art, eventuellt geografiskt eller tidsmässigt begränsat, eller begränsat till bara fynd med bilder. Se vidare kapitel 12. För validering av nya provinsfynd är det lätt att få fram en artlista med nya arter (men inte lägre taxa) för en provins. Artlistan visar förstafynd i Artportalen men utesluter inte att det finns fynd som är registrerade i ett herbarium, eller i litteratur, och som därmed finns med i provinskatalogen. I menyn ”Listor” välj ”Landskapsligan”. Klicka därefter på siffran för provinsen och välj kärlväxter i fältet ”Ändra lista”. Man får då en artlista för provinsen, med de färskaste fynden först, vilken är användbar när man ska validera tillkommande nya fynd för provinsen. Genom att spara sidan som en länk kan man snabbt gå tillbaka till sidan för regelbundna kontroller av om det tillkommit några nya arter i provinsen.

Sökformulär Presentera fynd -

ART

Fler sökparametrar (5 av 7 visas) +

Artgrupp	Ej för vald art
Art	Dvärgserradella Ändra art × <i>Ornithopus perpusillus</i> L. ☒ Inkludera underliggande taxa
Skyddade fynd	☐ Visa skyddade fynd. Observera att alla sökningar på skyddade fynd loggas av systemet.
Rödlistekategori	<input type="text"/> Hotade <input type="text"/> Alla rödlistade
Naturvård	<input type="text"/>

PERIOD

Fler sökparametrar (4 av 7 visas) +

Infoga datum	<input type="text"/> Idag <input type="text"/> Tre dagar <input type="text"/> En vecka <input type="text"/> En månad <input type="text"/> 2019 <input type="text"/> 2018 <input type="text"/> 2000 - 2019 <input type="text"/> Nollställ
Period	Från: <input type="text"/> Till: <input type="text"/> ☐ Sök på period oavsett år
År	Från: <input type="text"/> Till: <input type="text"/>
Månad	☐ jan ☐ feb ☐ mar ☐ apr ☐ maj ☐ jun ☐ jul ☐ aug ☐ sep ☐ okt ☐ nov ☐ dec

MINA OBSERVATIONER

Observerad	☐ Sök endast bland de fynd där jag själv är observatör (inkluderar skyddade fynd)
Rapporterad	☐ Sök endast bland de fynd jag själv har rapporterat (inkluderar skyddade fynd)
Privat kommentar	☐ Visa bara fynd med privat kommentar (inkluderar skyddade fynd)
Organisation	☒ Visa bara fynd som tillhör Floraväktarna

GEOGRAFI

 Sök med karta/lyta Fler sökparametrar (7 av 8 visas) +

Karta/lyta	Använd kartan ovan för att söka med hjälp av en yta (polygon)
Fyndplats	<input type="text"/> Listan är tom
Landskap	<input type="text"/>
Län	<input type="text"/> Jönköping ×
Kommun	<input type="text"/>
Andra områden	<input type="text"/> Listan är tom
Rapportområde (fåglar)	<input type="text"/>

Alternativ sökväg: För att finna nya taxa för en floraprovins som behöver valideras, alltså även underarter, varieteter och hybrider, har du god hjälp av provinskatalogen i Artportalen. Här signaleras nya taxa genom en rödmarkering i tabellen "Fynd i Artportalen, ej noterad i provinskatalogen". Observera att en viss eftersläpning i uppdateringen av provinskatalogen föreligger varför fyndet kan ha rödmarkerats trots att det är känt och dokumenterat.

För att finna fynd att validera som är "rödmarkerade" i provinskatalogen gör du så här:

- ART "Skyddade fynd" sätt kryss i rutan "Visa skyddade fynd" (är du validerare av kärlväxter visas automatiskt bara kärlväxter så där behöver du inte välja)
- PERIOD välj eventuell period, ofta "År"
- GEOGRAFI välj "Landskap" utifrån rullistan eller annat område som du ansvarar för
- FYNDEGENSKAPER Välj "Fyndstatus" och "Ej noterad"

Välj sedan "Administrera fynd" för att presentera resultatet. Du får då en tabell med alla fynd som har röd markering i provinskatalogen och kan validera dem.

Övrig information

Valideringsverktyget kan även användas för att få rapportörer att ändra "Saknas (Kärlväxter)" till korrekt taxon, när ett växtnamn har implementerats i Dyntaxa för fynd av arter som saknas i Artportalen. Detta leder ofta till en snabb åtgärd, efter meddelande till rapportören, då många användare gärna vill få med arten på sina listor.

4. När ska dokumentation krävas (foton, belägg, beskrivning)?

Nya taxa för en provins bör alltid dokumenteras med ett pressat belägg; se till att det finns en uppgift om var belägget finns. En fynduppgift med rapporterat belägg kan förstås inte valideras förrän belägget är granskat och godkänt av en determinatör och att det är angivet i fynduppgiften.

Även svårbestämda växter på en ny lokal behöver ofta beläggas för att fyndet ska kunna godkännas. Men uppmana inte att ta belägg av fridlysta växter eller om förekomsten är mycket liten och riskerar att försvagas av insamlandet, vilket även gäller nya taxa i en provins. Som en tumregel bör aldrig mer än 10 % av en förekomst insamlas. Insamling av fridlysta växter kräver tillstånd från länsstyrelsen – det är inte fel att anmoda rapportören att söka tillstånd för beläggsinsamling av förstafynd för en provins då sådana belägg i en offentlig samling har ett värde.

Finns foton kan de ofta göra att fyndet går att validera eller att föreslagen art kan uteslutas. Många rapportörer har foton av sitt fynd och de bör medfölja fynden i Artportalen så ofta som det är möjligt, och särskilt när det gäller nya taxa för provinsen. Kommunicera detta med rapportören med hjälp av valideringens "Dokumentation efterfrågas". Tyvärr visar ett foto inte alltid de relevanta detaljer som behövs för ett godkännande, men ofta är det tillräckligt.

Ibland räcker det med en beskrivning av ett fynd för att det ska kunna valideras och godkännas. Hur har rapportören kommit fram till att det rör sig om detta taxon? Uppmana rapportören att skriva in det under "Publik kommentar" i rapporteringen.

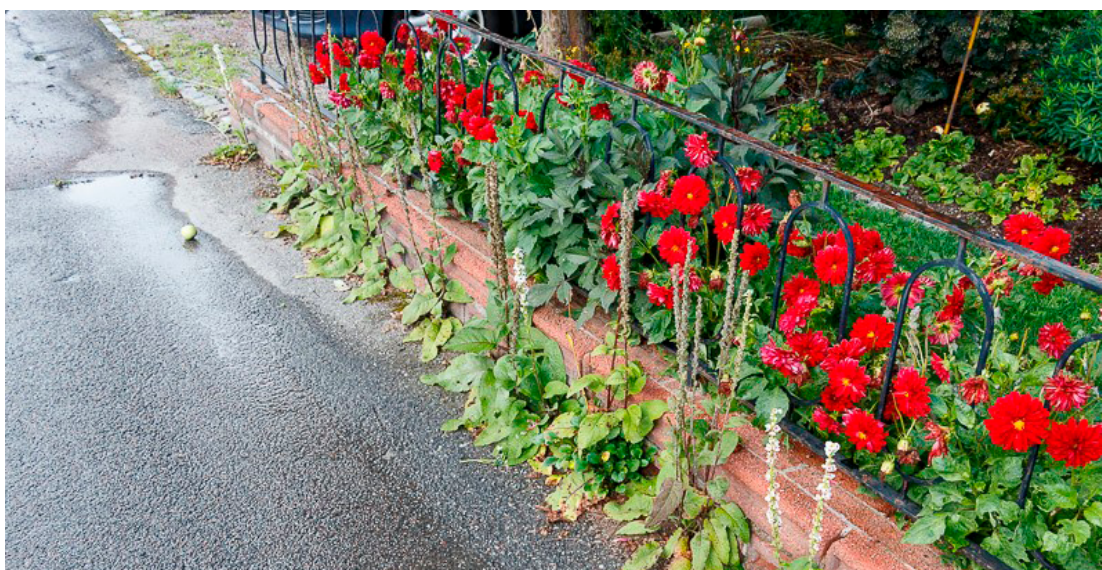
5. Vild eller odlad?

I Artportalen rapporteras vild och odlad som Spontan respektive Ospontan. Den senare syns med namn inom hakparentes, ”klamrad” efter rapportering. I Artportalen utgör dessa två kategorier skiljelinjen mellan flera olika kategorier av fynd. Inom begreppet spontan ingår såväl *vilda, naturaliserade* (förvildade; ursprungligen införda/odlade men numera vildväxande i ett geografiskt område) som *kvarstående*. För botanister skulle det ha varit värdefullt att tydligare kunna skilja mellan dessa kategorier. Till de ospontana bör även fogas aktiva introduktioner och återintroduktioner av naturvårdsintressanta arter i ett bevarandesyfte, tills dessa sprider sig på egen hand. Då dessa val (idag) saknas i Artportalen så tydliggör vi här hur vi ser på dessa kategorier i förhållande till det val som kan göras i Artportalen, det vill säga om ett fynd ska bedömas som spontan eller ospontan (se även Bilaga 1).

Majoriteten av de arter som idag kan påträffas i svensk natur har ett ursprung som införda. Där har vi hyfsad koll på vilka arter det rör sig om, åtminstone för de som är införda under de senaste 200–300 åren. Detta är dock inte utgångspunkten för hur ett enskilt fynd ska bedömas och rapporteras, utan det viktiga är om fyndet i sig förekommer i svensk natur. För den enskilde observatören eller rapportören innebär detta ibland onökligen problem då hen i många fall omöjligt, eller utan en stor arbetsinsats, kan avgöra ett fynds ursprung. Det vanliga är att fynd i tveksamma fall rapporteras som spontana. Ett alternativt synsätt är att utgå från pågående markanvändning – är den pågående markanvändningen trädgård så ska inte odlat material rapporteras.

Svensk natur

Tolkas utifrån en arts perspektiv som en förekomst i ett område utanför människans direkta kontroll. Svensk natur kan för en art vara exakt samma fysiska område som för en annan art inte är det. Exempelvis är en aktivt brukad trädgård inte svensk natur för ett buskage med syren *Syringa vulgaris* men är det för ogräs som våtarv *Stellaria media*. Motsatsen till svensk natur är produktionsytor. Produktionsytor inkluderar trädgårdar, plantager, åkrar samt aktivt planterade eller utsådda förekomster på andra platser (se definitioner ur ett främmande artsperspektiv i Sandvik m.fl. 2017).

Mörkt kungsljus *Verbascum nigrum* precis utanför en tomtmur. Plantorna är spontant spridda från odlingar på tomten och är utanför den mur som markerar tomtgränsen. Rapporteras som spontana. FOTO: BENGT STRIDH.

Lammöron Stachys byzantina med flera odlas i koloniområde på insidan av staket. Plantor har spridit sig vegetativt till utsidan av staketet där det framgår att man även precis utanför staketet vårdar växterna. Rapporteras inte i Artportalen eller om de rapporteras anges de som ospontana. FOTO: BENGT STRIDH.

Som *kvarstående* räknas fynd på ytor där det ursprungliga syftet med odlingen har upphört. Tidsaspekten är beroende på hur snabb och kraftig förändringen av växtlokalen är – om en yta bara är övergiven så bör en längre tid ha passerat (rekommendationen 20–30 år enligt Flora Nordica), men många gånger kan det vara mycket svårt att avgöra hur lång tid som har passerat så då får sunt förnuft avgöra, dvs. att pågående markanvändning har förändrats och att en ansenlig tid har gått sedan dess. En yta som är övergiven med klart kvarstående arter, vilka därmed betraktas som spontana utifrån de val vi kan göra i Artportalen, kan dock bli betraktade som ospontana/odlade igen om den aktiva skötseln återupptas. Vi får dock leva med att vi i många fall inte vet hur länge sedan det var som en aktiv skötsel upphörde. I vissa fall är det till och med svårt att avgöra om man är inne på någons tomt eller inte.

Aktivt odlade fynd ska vanligen inte rapporteras, då Artportalens arena är svensk natur. Undantag gäller främst många (invasiva) främmande arter, inte minst de som är listade i EU:s främmande artsförordning. Det är i så fall viktigt att de rapporteras som ospontana men att de också bör valideras. Övrigt som är odlat ska underkännas eller åtminstone rapporteras som ospontant.

Fynd på deponier (soptippar, trädgårdsutkast, reningsverksområden) räknas som spontana i normala fall. Däremot bör fynd i trädgårdar och parker ses som spontana, vilket även gäller i åkrar eller andra typer av plantager för odlade grödor under tiden de odlas aktivt. Svåra gränsdragningar utgörs av allmogeåkrar och anlagda ängsmarker vilka ofta innehåller både aktivt införda och spontant förekommande arter, där båda kategorierna gynnas av en aktiv skötsel eller frånvaro av gängse åtgärd, exempelvis frörensning och ogräsbesprutning.

En annan skiljelinje är om en förekomst är *tillfällig* eller *bofast*. Detta är dock inget som vi behöver ta hänsyn till när vi rapporterar eller validerar. Det är något som tiden får utvisa och som är en annan bedömningsfråga.

Publik kommentar

Valideringsverktyget kan även användas för att få rapportörer att ändra ”Saknas (Kärlväxter)” till korrekt taxon, när ett växtnamn har implementerats i Dyntaxa för fynd av arter som saknas i Artportalen. Detta leder ofta till en snabb åtgärd, efter meddelande till rapportören, då många användare gärna vill få med arten på sina listor.

Rekommendationer:

- Fynd av odlade arter inom trädgårdar (inklusive botaniska trädgårdar) och parker av odlade arter bör inte rapporteras, inte heller på ”utkast” (kompost) inom en trädgård. Om det ändå görs (kan finnas anledningar i vissa fall, se nedan) så ska de markeras som ospontana. Det gäller även förekomster som har spritt sig ”spontan” inom en trädgård eller en park. Även en misstanke om att en förekomst är odlad bör föranleda att den markeras som ospontan.
- Fynd av odlade arter i tomtgränser ”på utsidan av staketet” befinner sig i en gråzon. Många sådana förekomster har rapporterats genom åren och vi gör nog oss själva en tjänst genom att kräva att dessa ska markeras som ospontana. Sedan kan nyttan av dessa uppgifter ifrågasättas.
- Fynd på deponier inom större parkområden får bedömas från fall till fall.
- Arter och förekomster som växer som ogräs i olika typer av odlingar (åkrar, trädgårdar, odlingskär utomhus) rapporteras på vanligt sätt och bedöms som spontana. Är det i en trädgård bör det för ibland odlade arter kommenteras att det rör sig om en spontan förekomst.
- Fynd av arter som medvetet ingår i insåningar eller planteras ut i vägkanter, anlagda ängar eller för naturvårdsändamål ska initialt märkas som ospontana, om möjligt med en kommentar om när det gjordes och det geografiska ursprunget till materialet. De kan sedan rapporteras som spontana när de sprider sig från det ursprungligen sådda eller planterade materialet.
- Arter som inkommit som förorening i fröblandningar bör betraktas som spontana.
- Fynd på allmänna deponier, som utkast, soptippar och kompostlimpor, rapporteras som spontana om växten är tydligt rotad på plats. Därmed bör exempelvis en krukplanta av någon *Pelargonium* som ligger på sniskan på ett utkast inte rapporteras, men om det ändå görs så ska den rapporteras som ospontan. Tveksamheter i fyndomständigheterna bör dock alltid dokumenteras i rapportens publika kommentarsfält och/eller med foton.
- ”Liftare” som kommer in med krukor och jord för aktivt odlade växter kan rapporteras som spontana om de växer utomhus. Fynd i växthus/under tak rapporteras som ospontana.
- Under fågelbord dyker ofta udda arter upp, exempelvis solros, hampa, havre. Dessa kan rapporteras som spontana.
- Kvarstående träd och buskar i en före detta park eller trädgård. Det bör ha gått minst 30 år innan de kan rapporteras som spontana efter att odlingen har övergivits. Men då det ofta är svårt att spåra ett specifikt årtal för planteringen och när en park övergavs så får sunt förnuft råda tillsammans med en publik kommentar som redogör för fyndomständigheterna. Här får vi dock leva med att det i vissa fall är näst intill omöjligt att avgöra hur en bedömning av spontan/ospontan ska göras, exempelvis när det har skett en drastiskt ändrad markanvändning och enstaka träd står kvar från en gammal plantering. Om det finns en spontan grodd av träd eller buskar från en ursprunglig plantering, utanför en aktivt skött trädgård eller park, kan de rapporteras som spontana. Rapportören bör i sådana fall ange i kommentarsfältet att det är en spontan groning från plantering.
- Även långt från närmaste hus eller trädgård kan man ibland finna växter som man förstår måste ha planterats eller såtts avsiktligt. Dessa bör rapportera som ospontana. I fall där det inte är uppenbart att växten är planterad eller sådd är det ok att rapportera fyndet som spontant.

6. Noggrannhet hos koordinater, platsbeteckning

Fyndet ska finnas inom angiven koordinat inklusive noggrannhet, och om det inte gör det är fyndet felaktigt. Det viktigaste att se över vad gäller geografisk position är att koordinaterna och platsnamnet är överensstämmande, eller att fyndet ligger i en rimlig naturtyp. Frekventa fel som koordinatfel eller fel lokal har dock minskat i och med granskaläget vid rapportering. I fall där man själv känner en lokal så kan det vara bra att kolla att positionen stämmer. Det händer även att många rapporterar från den först rapporterade positionen för ett fynd utan att kolla att den är korrekt. I de flesta fall får vi dock lita på att koordinaterna är ok.

Normalt vill vi ha så hög noggrannhet som möjligt hos koordinaterna på fynd som vi validerar, helst $\pm 5-10$ m, så att det är möjligt att återfinna en växt utan att behöva lägga oproportionerligt mycket tid på eftersök. För naturvårdsarter och nya arter för en provins bör det vara ett krav att noggrannheten är åtminstone ± 25 m. Polygoner får förstås en noggrannhet som är proportionell mot polygonens längsta mått.

Normalt bör fyndplatsens namn anges med ett namn som finns på topografiska kartan innan man anger avstånd och riktning till fyndplatsen, då detta underlättar vid sökningar efter och sortering av lokaler. Detta är dock inget som vi kommer att kräva vid validering.

Det kan vara bra att känna till att man kan ändra koordinaterna för fyndplatsen för validerade fynd. Man skulle kunna tro att alla uppgifter i ett validerat fynd är låsta, men här finns alltså en bakväg för rapportören att ändra koordinaterna. I praktiken lär det vara sällsynt att detta inträffar och om det görs är det rimligen för att precisera tidigare koordinater.

7. Validering av mängduppgifter

Mängduppgifter (antal och enhet) bedöms normalt inte vid validering, om det inte rör sig om mycket stora eller avvikande mängder på en lokal, då i så fall någon form av dokumentation av hur dessa mängder har uppskattats bör kommenteras eller visas i foto. Inom floraväxteriet ska mängduppgifter normalt anges och standardiserade enheter användas för respektive art, så att det enkelt går att följa utvecklingen hos arten på varje lokal.

8. När bör ett fynd underkännas?

När man har kommit igång med valideringen så kommer det att bli en del fynd som är under dialog med rapportörer under en längre tid. En del rapportörer svarar sällan eller aldrig på kommunikationen. Detta kan bero på att de är inaktiva och sällan är inne på Artportalen medan andra ”bara är sådana”. I vissa fall inväntar rapportören en ny växtsäsong för att kunna återvända till fyndplatsen för att ta foton eller samla ett belägg. Vänta högst ett år innan du sätter en status i sådana fall. Om inget har hänt på ett år efter att kommunikationen med rapportören inleddes så bör fynd av mycket udda eller svårbestämda taxa, eller fynd med uppenbart felaktiga koordinater, underkännas. Uppenbara felaktigheter bör dock rättas/underkännas snabbare.

Normalt bör man vara försiktig med att underkänna fynd innan man har haft en respektfull dialog med rapportören, för att få in bättre dokumentation eller en ändring av fyndet, eller åtminstone gett en sådan kommunikation en rejäl chans. Detta för att: 1) inte skapa dåliga relationer, 2) tappa rapportörer, och 3) förlora värdefulla data i Artportalen.

I en del fall kan det vara idé att underkänna fynd för sällsynta eller svårbestämda taxa. Ett underkänt fynd ligger kvar i systemet och det finns möjlighet att lyfta tillbaka fyndet om det kommer in bättre dokumentation. Om fyndet tas bort av användaren eller ändras till ett högre taxon så tappas den möjligheten.

Vissa personer svarar aldrig på kommunikation och då kan man underkänna tveksamma fynd omgående, om de ofta rapporterar udda, tveksamma eller uppenbart felbestämda fynd utan lämplig dokumentation. I sådana fall är det viktigt att skicka ett meddelande till rapportören och kommentera varför fyndet underkänns.

Godkänd baserat på observatörens uppgifte   Dölj

Detaljerad fyndinformation

Fynduppgifter Kommentarer (0) Media (0) Underliggande fynd (0) Ingår i fynd (0)

Fyndegenskaper

ARTNAMN:	Krypfloka
VETENSKAPLIGT NAMN:	<i>Helosciadium inurdatum</i> (L.) W. D. J. Koch
ANTAL & ENHET:	4 plantor/tuvor
KÖN:	
ÅLDER/STADIUM:	blomning
METOD:	
BESTÄMNINGSMETOD:	
RAPPORTÖR:	Crister Albinsson
OBSERVATÖRER:	Crister Albinsson
REDIGERINGSANSVARIG:	Crister Albinsson
STARTDATUM & TID:	2011-07-24
SLUTDATUM & TID:	2011-07-24

Fyndplats

LOKALNAMN:	Näs, 200 m S
KOORDINATER:	O1462566, N6235180 (±25m) RT90 2.5 gon
NOGGRANNHET:	±25 meter

9. Hur låsa upp underkända eller ändra validerade fynd?

Enklast är om man i sin validerarroll under Sök söker fram fyndet genom att välja rätt taxon, geografisk avgränsning och under Fyndegenskaper > Valideringsstatus anger aktuell valideringsstatus och klickar på Presentera fynd (Minimerad lista eller Detaljerad lista går lika bra). När man har hittat aktuellt fynd så klickar man på **i** längst till höger, oavsett om den är vit eller blå, och får fram denna bild (se ovan). Längst upp i vänstra hörnet kan man ändra valideringsstatusen.

Notera att det i den skärmbild som visas med den beskrivna metoden finns ett val "Dölj". Om man gör det döljs fyndet för visning i AP och bara en administratör i Artportalen kan ändra fyndet så att det visas igen. "Dölj" ska vi därför normalt undvika att använda.

10. Vad behöver INTE valideras?

De flesta fynd behöver inte valideras (Bilaga 2)! Sammanhanget styr vad som behöver valideras.

11. Standardfraser vid kommunikation med rapportörer

Beror på vem man skriver till och om man känner personen.

Dokumentation efterfrågas, sällsynt taxon

Hej! Ditt fynd är mycket intressant då det [är en mycket sällsynt art/det är ett förstafynd för provinsen/det är en avvikande fyndplats/...]. Det skulle behövas någon form av dokumentation innan fyndet kan godkännas. Kan du [ta ett belägg*, skicka till något av våra herbarier och sedan meddela när du har fått fyndet granskat/lägga in ett eller flera foton i din rapport som visar avgörande karaktärer för bestämningen/beskriva i fyndets publika kommentarsfält vilka karaktärer du baserar din bestämning på]?

*Uppmana inte att ta belägg av fridlysta växter eller om förekomsten är mycket liten och riskerar att försvagas av insamlandet, vilket även gäller nya taxa i en provins. Som en tumregel bör aldrig mer än 10% av en förekomst insamlas. Insamling av fridlysta växter kräver tillstånd från länsstyrelsen – det är inte fel att anmoda rapportören att söka tillstånd för beläggsinsamling av förstafynd för en provins då sådana belägg i en offentlig samling har ett värde.

Dokumentation efterfrågas, svårbestämt taxon

Hej! Du har rapporterat en svårbestämning [art/underart/varietet]. Det skulle behövas någon form av dokumentation då [arten/underarten/varietet] är svårbestämning, innan fyndet kan godkännas. Kan du [ta ett belägg, skicka till något av våra herbarier och sedan meddela när du har fått fyndet granskat/bifoga ett eller flera foton som visar avgörande karaktärer för bestämningen/beskriva i fyndets publika kommentarsfält vilka karaktärer du baserar din bestämning på]?

Korrigerig av koordinater

Hej! Du har rapporterat ett fynd som verkar ha [felaktiga koordinater/koordinater som är inexakta – det vore värdefullt om dessa blev mer exakta (helst ± 25 m för att vara användbara i naturvärden)]. Kan du vara snäll och korrigerera dessa? Du kan ändra koordinaterna hos fyndet genom att gå in på *Mina sidor*, öppna fliken *Fyndplatser*, söka fram fyndplatsen i kartan och markera den, och därefter korrigerera under *Fyndplats*. Se Artportalens hjälpsidor vid behov.

Ändra till ospontan, odlad växt

Hej! Du har rapporterat ett fynd som spontant, men som [av rapporten att döma/av fyndplatsens karaktär] bör ses som [odlat/inom odlad mark]. Kan du vara snäll och markera fyndet som ospontan?

Ändra till ospontan, utsådd naturvårdsart

Hej! Du har rapporterat ett fynd, som avser en utsådd/utplanterad förekomst, som spontant. [För återintroduktioner av växter till tidigare naturliga växtplatser är det viktigt att dokumentera dem som ospontana initialt, för att sedan släppa på detta krav om populationen återetablerar sig. På så vis kan alla spåra källan till en nuvarande population och följa dess historik. Ange gärna materialets ursprung.] Kan du vara snäll och markera fyndet som ospontan?

12. Speciellt för validerare av floraväktarfynd

Detta ska valideras:

1. Rätt taxon (art, underart, varietet)
2. Lokaluppgifter: lokalnamn, koordinater, noggrannhet
3. Enhet
4. Noterad/ej återfunnen
5. Ospontan (insådda förekomster)

Floraväktardata ska ha så hög kvalitet så att växten är lätt att återfinna och att olika aktörer har möjlighet ta hänsyn till den i olika ärenden.

Validera i Artportalen!

Logga in som "Floraväkteri-Samordnare ... - full behörighet kärlväxter ...".

Gå till fliken "Sök" och "Sök fynd".

Art: välj vilken art du vill jobba med, är det en skyddad art glöm inte bocka i "Visa skyddade fynd ...".

Du kan välja att arbeta med alla poster för en art eller kan du välja att endast arbeta med floraväkteriets poster (vilket jag rekommenderar att du börjar med). Bocka då i "Visa bara fynd som tillhör Floraväkteriet-... län".

TIPS! Här har jag valt att arbeta med hela länets data, men du kan också välja att arbeta kommunvis. Kan vara en fördel när det börjar bli många lokaler för en art. Du kan givetvis också jobba med ännu mindre områden, då får du använda "Sök med karta/yta", alltså du får göra en polygon.

Artportalen från ArtDatabanken

Hem Rapportera Sök Listor Teman Media Hjälp Mina sidor Administrera

Sökformulär Presentera fynd

ART Fler sökparametrar (5 av 7 visas)

Artgrupp Ej för vald art

Art Dvärgserradella Ändra art x
Ornithopus perpusillus L.
 Inkludera underliggande taxa

Skyddade fynd Visa skyddade fynd. Observera att alla sökningar på skyddade fynd loggas av systemet.

Rödlistekategori Hotade Alla rödlistade

Naturvård

PERIOD Fler sökparametrar (4 av 7 visas)

Infoga datum Idag Tre dagar En vecka En månad 2019 2018 2000 - 2019 Nollställt

Period Från: Till: Sök på period oavsett år

År Från: Till:

Månad jan feb mar apr maj jun jul aug sep okt nov dec

MINA OBSERVATIONER

Observerad Sök endast bland de fynd där jag själv är observatör (inkluderar skyddade fynd)

Rapporterad Sök endast bland de fynd jag själv har rapporterat (inkluderar skyddade fynd)

Privat kommentar Visa bara fynd med privat kommentar (inkluderar skyddade fynd)

Organisation Visa bara fynd som tillhör Floraväktarna

GEOGRAFI Fler sökparametrar (7 av 8 visas)

Kartalyta Använd kartan ovan för att söka med hjälp av en yta (polygon)

Fyndplats Listan är tom

Landskap

Län Jonköping x

Kommun

Andra områden Listan är tom

Rapportområde (fåglar)

Artportalen från ArtDatabanken

Hem Rapportera Sök Listor Teman Media Hjälp Mina sidor Administrera

Sökformulär Presentera fynd Administrera fynd

ART Fler sökparametrar (5 av 7 visas)

Artgrupp Ej för vald art

Art Dvärgserradella Ändra art x
Ornithopus perpusillus L.
 Inkludera underliggande taxa

Skyddade fynd Visa skyddade fynd. Observera att alla sökningar på skyddade fynd loggas av systemet.

Rödlistekategori Hotade Alla rödlistade

Naturvård

Klicka på "Administrera fynd".

Sökformulär Presentera fynd Administrera fynd

Administrera fynd - Sverige | Kärlväxter

Här visas publika och skyddade fynd som motsvarar aktuell roll vad gäller taxon och region.

Sökparametrar: **Dvärgserradella** | Jonköping | Floraväkten Sverige
 Här visas vilka parametrar som använts för att ge nedanstående sökresultatet. Klicka på fliken sökförmulär eller gå direkt och [ändra sökningen](#).

Art	Fyndplats	Datum och tid	Observatör
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 500 plantor/tuvor	17 jun 2019	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 110 plantor/tuvor	21 jun 2017	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 75 plantor/tuvor	13 jun 2016	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 500 plantor/tuvor	10 jul 2015	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	22 aug 2014	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 250 plantor/tuvor	1 jul 2012	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg Ej återfunnen	11 jul 2010	Gösta Börjeson
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 200 plantor/tuvor	24 jun 2009	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg Ej återfunnen	19 jul 2006	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	26 jul 2005	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	28 jul 2004	Margareta Edqvist, Hans Thulin
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 25 plantor/tuvor	29 jul 2003	Margareta Edqvist
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 50 plantor/tuvor	1 jan - 31 dec 2002	Anders Bertilsson
☐ ENDvärgserradella	Härhult 600 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 10 plantor/tuvor	5 sep 1993	gmm Floraväktarna

Visar rad 1 - 14 av 14

Ändra valideringsstatus:

Vill du sortera lokalerna i ordning så klicka på "Fyndplats". Tyvärr ligger inte sorteringen kvar när du väl validerar ett fynd, utan efter varje validering får du klicka igen. Längst ut till vänster, där bockar du efterhand i de poster du ska validera. När du valt fynd så klickar du på pilen vid "Ändra valideringsstatus" så får du upp olika alternativ. Här följer en lista på de som är aktuella för oss:

- Ovaliderad** – låt de poster där du känner dig osäker på om lokalen ligger rätt vara ovaliderade.
- Dokumentation efterfrågas**
- Behöver inte valideras** – ska användas på "ej återfunnen".
- Underkänd** – ska inte användas på poster inom floraväxteriet, då har inte posten där att göra.
- Godkänd baserat på observatörens uppgifter** – är det vi kommer använda mest.
- Godkänd.** Belägg granskat av validerare – används även i de fall där du själv återbesökt andras lokaler.

Ovaliderad
Dokumentation efterfrågas
Behöver inte valideras
Underkänd
Godkänd baserat på observatörens uppgifter
Godkänd. Belägg granskat av validerare.
Godkänd. Foto (eller ljud) granskat av validerare
Godkänd baserat på determinatörs verifiering
Godkänd baserat på äldre raritetsblankett
Ej möjlig att validera

(Har lämnat ett önskemål till de som arbetar med Artportalen att det inte bara borde stå belägg utan belägg/fältkontroll).

- Godkänd.** Foto (eller ljud) granskat av validerare – använd denna om det finns foto bifogat fyndet, och det är korrekt.
- Godkänd baserat på determinatörs verifiering** – används då någon annan expert än valideraren bestämt/kontrollbestämt fyndet.
- Ej möjlig att validera** – Används normalt inte i floraväxteriet.

Administrera fynd - Sverige | Kärlväxter

Här visas publika och skyddade fynd som motsvarar aktuell roll vad gäller taxon och region.

Sökparametrar: **Dvärgserradella** | Jönköping | Floraväxteri Sverige

Här visas vilka parametrar som använts för att ge nedanstående sökresultatet. Klicka på fliken sökförmulär eller gå direkt och [ändra sökningen](#).

Art	Fyndplats	Datum och tid	Observatör		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 500 plantor/tuvor	17 jun 2019	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 110 plantor/tuvor	21 jun 2017	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 75 plantor/tuvor	13 jun 2016	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 500 plantor/tuvor	10 jul 2015	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	22 aug 2014	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 250 plantor/tuvor	1 jul 2012	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg Ej återfunnen	11 jul 2010	Gosta Börjeson		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 200 plantor/tuvor	24 jun 2009	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg Ej återfunnen	19 jul 2006	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	26 jul 2005	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 30 plantor/tuvor	28 jul 2004	Margareta Edqvist, Hans Thulin		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 25 plantor/tuvor	29 jul 2003	Margareta Edqvist		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 50 plantor/tuvor	1 jan - 31 dec 2002	Anders Bertlissson		
ENDvärgserradella	Härhult 500 m SO utmed landsvägen, Habo, Vg 10 plantor/tuvor	5 sep 1993	gnm Floraväktarna		

Visar rad 1 - 14 av 14

Ändra valideringsstatus:

Nu är valideringen klar för denna art gällande floraväktardata. Alla poster ska valideras.

Dvärgserradella exempel: Post två där finns en bild bifogad, den posten ska alltså valideras utifrån 7. ”Godkänd. Foto ...”

Post sex och sju – ej återfunnen, dessa poster ska valideras utifrån 3. ”Behöver inte valideras”

Övriga poster kan valideras utifrån 5. ”Godkänd baserad på observatörens uppgifter” eller 6. ”Godkänd. Belägg granskat av validerare”. Det senare används om det är du som validerare som står som observatör eller har granskat belägg.

Är ni flera validerare så kan ni givetvis validera varandras data, men krångla inte till det för mycket för er, speciellt inte i de fall där det varit fler än du på lokalen. Är det däremot en lokal där du står för första fynd eller är observatör till alla posterna då ska någon annan validera.

Nu är valideringen klar för denna art gällande floraväktardata. Alla poster ska valideras.

Poster utanför floraväxteriet.

Vill du se om det finns fler poster kan du välja ta bort ditt projekt under Fyndegenskaper. Klicka sedan på Presentera fynd istället för Administrera fynd. Välj kartor och valideringsstatus.

Innan du lägger till någon punkt som ny lokal inom floraväxteriet så behöver du förvissa dig om att det är rätt art och att koordinaterna verkligen stämmer. Kanske läge för att du eller någon annan floraväktare besöker lokalen först?

13. Referenser

Sandvik, H., Gederas, L. & Hilmo, O. 2017. Guidelines for the Generic Ecological Impact Assessment of Alien Species, version 3.5. Trondheim: Norwegian Biodiversity Information Centre.

https://www.biodiversity.no/Files/21160/Guidelines_for_the_Generic_Ecological_Impact_Assessment_of_Alien_Species_Version_3.5.pdf

Sundberg, S., Karlsson, T., Andersson, U.-B., Aronsson, M., Edqvist, M., Flodin, P. & Stridh, B. 2017. Validering av kärlväxtfynd i Artportalen på gång. Svensk Botanisk Tidskrift 111(2): 81–89. <http://svensk-botanik.se/wp-content/uploads/2019/01/SBT111-2-Sundberg-mfl-Validering-SBT.pdf>

Bilaga 1. Exempel på problem och lösningar [FAQ]

1. I min lilla trädgård på ca 800 kvm på östra Öland växer bl.a. de mer ovanliga arterna grådådra *Alyssum alyssoides*, östersjömålla *Chenopodium striatiforme*, storjungfrukam *Aphanes arvensis*, hylsnejlika *Petrorhagia prolifera* och vissa år fågelarv *Holosteum umbellatum*. Jag har aldrig haft med mig frön eller plantor av dessa arter hem och samtliga arter finns i närområdet. De får ingen speciell skötsel men jag undviker att rensa bort de flesta plantor. [UBA]

Svar: De bör betraktas som spontana och rapporteras på Artportalen. I vissa fall bör de även floraväktas. Det är önskvärt att i fältet ”Publik kommentar” lägga till att de är spontant före-kommande i trädgården.

2. I min trädgård har taggkörvel *Anthriscus caucalis* dykt upp och växer nu rikligt sedan åtminstone 20–30 år tillbaka. Den finns inte vad jag vet i det omedelbara närområdet och man kan misstänka att jag haft med mig delar av plantor eller frukter som sedan fått fotfäste. Jag undviker att rensa bort plantorna utan låter dem få växa åtminstone i mina perennrabatter runt huset. Vild med tanke på att den hållit sig kvar så många år nu? Jag sår aldrig ut några frön utan de hamnar där de hamnar. [UBA]

Svar: En ettårig växt som hållit sig kvar i 20–30 år utan någon skötsel eller omvårdnad bör kunna rapporteras. Den bör i nuläget betraktas som spontan och rapporteras på Artportalen, kan också floraväktas. Det är önskvärt att i fältet ”Publik kommentar” lägga till att växten förekommit i trädgården i x antal år utan speciell omvårdnad men att dess ursprung är okänt.

3. I min trädgård har jag gott om kransborre *Marrubium vulgare*, hjärtstilla *Leonurus cardiaca* och ängssalvia *Salvia pratensis*. Dem har jag från början sått ut (för ca 30 år sedan), kransborren och ängssalvian med frömaterial från Öland. Numera dyker nya plantor upp lite varstans i trädgården. Jag sköter dem inte på något sätt mer än att jag undviker att rensa bort dem när de är små. Ska de rapporteras? [UBA]

Svar: Det är möjligt att rapportera fynden från trädgården av dessa arter men i så fall som spontan eftersom de kan sprida sig till närområdet. Andra botanister kanske hittar plantor som spridit sig en bit från trädgården och då är det bra att veta ursprunget.

4. I min trädgård finns rysk martorn *Eryngium planum*, ursprungligen har jag köpt en planta. Växten frösår sig lätt och flera plantor växer nu utanför min tomt och mitt staket. Jag sköter dem inte på något sätt utan de får komma där de kommer. Jag vet att botanister varit och ”kryssat” dem. Hur långt från tomten ska de växa för att anses förvildade? Finns någon tidsrymd då man kan anse att de klarat sig så länge utanför trädgården att de kan anses förvildade? [UBA]

Svar: Om arten spontant frösått sig utanför staket, murar etc. vid tomtgräns är det OK att rapportera som spontana, och i princip även de som har spridit sig vegetativt. Däremot är det inte OK att rapportera en art som är planterad och har grenar som sticker utanför tomtgränsen. Det är önskvärt att i fältet ”Publik kommentar” lägga till att växten spridit sig från närliggande trädgård.

5. I Färjestaden fanns en plantering med exotiska träd och buskar som troligen ursprungligen hört till någon plantskola. Där växte bland annat katalpa *Catalpa bignonioides* och ginko *Ginkgo biloba*. De flesta träd och buskar hade inte frösått och bildat småplantor men det var tydligt att de funnits på platsen i många år och att ingen skötsel av området hade skett på minst ett decennium. Träden var omgivna på tre sidor av en lövskog och inte lätta att hitta. Vad ska man anse om dessa? Numera är träden borttröjda och marken är åter en åker. [UBA]

Svar: Bör inte anses som förvildade men kan vara bra att rapportera som ”Spontana” och förklara ursprunget. Bofasta enligt definitionen i Flora Nordica är perenna eller vedartade taxa som bildat två generationer genom fröproduktion eller visat stark vegetativ förökning under 20–30 år.

6. Samma fråga kan komma upp när det gäller växter i parker och andra planteringar. Hur bedöma dem? En slottspark kan omfatta stora arealer och växterna lever ofta sitt eget liv och finns inte kvar där de ursprungligen sattes en gång i tiden. [UBA]

Svar: Så länge det ursprungliga syftet med parken/planteringen finns kvar bör de i de flesta fall betraktas som "Ospontana". Men det kan finnas undantag, gränsdragning svår.

7. Exotiska liftare som exempelvis dyker upp i plantskolor, som fläcktörel *Euphorbia maculata* i krukor med olivträd. Hur bedöma? [UBA]

Svar: Bör betraktas på samma sätt som "ogräs" i en sådd veteåker dvs. kunna rapporteras som spontana, om de står utomhus. Värdefullt att ange växtplatsen i så fall.

8. Växter som kommer upp efter matning med fåglar vintertid. Det finns en uppsjö med främmande arter, exempelvis iva *Euphrosyne xanthiifolia*. De flesta är tillfälliga och förmår inte bilda mogna frön i vårt klimat. [UBA]

Svar: De flesta rapporterar dessa växter som spontana eftersom syftet med fågelmatningen i första hand inte var att få in iva eller andra växter i trädgården. Man bör ange i rapportens publika kommentarsfält att ursprunget troligen är från fågelfrö.

9. Insådda vägkanter kan hysa många medvetet inblandade exotiska växter, en hel del ett- eller tvååriga. Vilken karenstid när de kan anses "förvildade"? [UBA]

Svar: Definitionen om Bofast i Flora Nordica anger att ett- eller tvååriga plantor bör ha fortlevt under minst 10 år av egen fröproduktion. Detta är dock ofta omöjligt att hålla reda på. Det bör därför i praktiken räcka med att de spontant har förnygrat sig. Det är önskvärt att i fältet "Publik kommentar" lägga till att växten ursprungligen har såtts på platsen.

10. På soptipparnas kompostlimpor dyker många trädgårdsväxter upp som inte förmår att övervintra utan bara finns där några veckor men är rotade och växer till sig. Hur bedöma dem? [UBA]

Svar: De flesta rapporterar dem på vanligt sätt, som spontana. De kan inte anses odlade på platsen och det är heller inget syfte med soptippen att trädgårdsväxter ska fortleva och trivas på den.

11. Jag har under senare år botaniserat vid Berthåga kyrkogård, i Uppsala västra utkanter. Här anlades 15 hektar ängsmarker på gammal åker för 20 år sedan (kring millennieskiftet), och de sköts sedan dess genom "traditionell" slätter (både maskinell och med lie) på sensommaren utan annan aktiv skötsel. Vid anläggningen insamlades frön från olika delar av södra Sverige medan andra köptes in från Svenska Lövträd AB (från vilka sedan Pratensis AB, med regionala fröplantager, knoppades av). Vad som såtts (eller ämnades sås) var på kyrkogården finns väldokumenterat i såddlistor och kartor i kyrkogårdens arkiv. Många av de listade arterna har återfunnits, men där finns också anmärkningsvärda arter som inte är listade, som exv. ängssalvia och trollsmultron *Drymocallis rupestris*, där den förra förekommer i länet på ett fåtal platser sedan gammalt men inte den senare. Det ska tilläggas att det finns forntida gravhögar med ursprunglig gräsmarksvegetation på kyrkogården. Kan de insådda arterna någonsin betraktas som vilda/"spontana" så länge marken är en kyrkogård som sköts? De arter som inte finns listade, kan de betraktas som spontana/vilda (trots att några av dem troligen har förts in i samma veva, kanske oavsiktligt eller bara att de inte har katalogiserats)? Hur ska man avgöra vad som är spontant/vilt? Ska en förekomst betraktas som mer spontan/vild bara för att vi inte vet vilken källan, syftet eller spridningsvektorn (exv. vind, vatten, djur, människa) är? [SS]

Svar: Knepig bedömning! Alla arter som har katalogiserats som insådda/inplanterade bör åtminstone initialt markeras som ospontana om det kan antas att de inte fanns där innan. För arter som både fanns innan och som dessutom såddes/planterades in, så är det värdefullt att markera de troligt introducerade exemplaren som ospontana, om det alls är möjligt. För de som är odokumenterade som insådda bör OSpontan

kryssas i om det är högst troligt att de är insådda (gäller trollsmultron ovan; svårare med ängssalvian). Det är i vilket fall som helst värdefullt med en initial publik kommentar om att de sannolikt är insådda.

12. Kommunen bad mig om råd då jag i somras hittade (vitblommigt) grenigt kungsljus *Verbascum lychnitis* på en ruderatmark som ska omvandlas till anlagd park. Jag föreslog att de skulle ta frön från plantan (arten är fridlyst så de måste först få tillstånd för det...) och spara dem för senare utsädd på något närliggande, lämpligt område, förslagsvis genom att anlägga en sandig "runderatmark" i parken med extensiv skötsel. Hur ska i så fall denna eventuella, återsådda förekomst betraktas och behandlas framöver? Ska den klamras initialt och sedan betraktas som vild igen? Jag misstänker att förekomsten har kommit in i samband med någon plantering, men det är svårt att bevisa. Detta är en av många arter som är gamla i landet men som troligen förs in regelbundet oavsiktligt och späder på den "ursprungliga" svenska populationen utan att vi har någon aning om det. [SS]

Svar: Anges initialt som "Ospontan", med en publik kommentar över ursprunget och syftet, men kan efter två generationer rapporteras utan "klamring". Speciellt om den sprider sig och dyker upp på områden där den inte har såtts ut.

13. Spansk klockhyacint *Hyacinthoides hispanica* rapporterades för första gången i Västmanland. Dokumentation saknades av fyndet men artbestämningen sannolikt OK. Biotop dock rapporterad som "trädgård". Jag föreslog därför att fyndet skulle anges som ospontan. I konversation med rapportören gavs kommentaren "Arten växte i trädgård och kanske odlas/har odlats där - men den observerade plantan såg inte ut att växa på en plats där den ursprungligen odlats. Definitivt spontan!". Rapportören ändrade dock fyndet till "ospontan". Rimlig bedömning? [BS]

Svar: Det är rimligt att bedöma denna förekomst som ospontan. /UBA

14. Grekvädd *Knautia macedonica* spontan spridd från plantering inom tomt. Rapporterad som vild ("spontan" i AP-terminologi). Tyckte i meddelande till rapportören att den borde räknas som "ospontan" då det var inom tomtmark, men att den skulle kunna räknas som förvildad om den sprider sig utanför tomtmarken. Är det rätt bedömning? [BS]

Svar: Det är rätt bedömning. /UBA

15. Syren *Syringa vulgaris* hittas då och då kvarstående från tidigare odlingar. Nästan alla fynd som görs i åtminstone Västmanland är sannolikt planterade och odlade en gång i tiden. Av 238 fynd av syren i Västmanland är dock bara sex angivna som ospontan. I kommentaren till ett av fynden angavs fröspridd, vilket är ovanligt. I kommentarer kan stå "förvildad" eller "kvarstående efter odling" för fynd som anges som spontan. Är det OK? Om ja, hur länge ska en planterad syren ha varit "kvarstående" för att räknas som vild. Och hur ska man veta hur länge den varit "kvarstående" utan hävd? [BS]

Svar: Ok att rapportera som spontana om de har stått på en ödetomt i 20-30 år.

16. Liknande exempel finns exempelvis för många träd som en gång planterats. I fynden anges inte alltid om det är ett stort träd man hittat eller om det är fröspridda plantor, vilket vore högst önskvärt då många anser att om man hittar fröspridda plantor är de OK att rapportera som spontana. Är det OK? [BS]

Svar: Fröspridda plantor anses nog av många som möjliga att rapportera som spontana, om de är utanför en tomt eller en park. /UBA

Grannen slängde ut en thuja på trädgårdskompost i lövskog utanför deras tomt. Ska den rapporteras? Jag gjorde det inte, men rapporteringar görs från trädgårdsutkast, även av mig om arten verkar etablerad. Hur drar man gränsen? [BS]

Svar: Får bedömas från fall till fall, men etablerade plantor på utkast utanför en tomt, alltså i svensk natur, ska normalt kunna rapporteras som spontana.

Odlad art på en tomt som spontant spridit sig till granntomten. Ska den rapporteras? [BS]

Svar: Tycker inte det, då den fortfarande växer i en trädgård och inte i svensk natur.

Planterad contortatall, gran och tall i skogsplantering. Ska de rapporteras? [BS]

Svar: Plantager räknas inte som svensk natur för den odlade arten. Rapporteras som ospontan.

Fröspridd contortatall, gran och tall från skogsplantering? [BS]

Svar: Kan rapporteras som spontan om det är utanför den odlade ytan/plantagen.

En sommar dök det helt plötsligt upp en planta av stånds i en stentrappa som vi låtit anlägga rätt många år tidigare hemma hos oss. Stånds har inte odlats på tomten vad vi vet. Året efter var den borta men dök åter upp igen nästkommande år. Jag la in den i Artportalen som spontan. [BS]

Svar: Ok.

17. Kanske mer en reflekterande fråga som bör leda till åtgärder i Artportalen/valideringen samt leda fram till mer klara riktlinjer i denna handbok.

Behövs fler kategorier i Artportalen? Idag finns spontan och ospontan i AP. Som rubriken ovan anger använder botanister begreppen vild, förvildad, kvarstående och odlad. I Artportalens ordlista, som finns under "Hjälp", anges: "Ospontan. Fynd som bedöms ha kommit till Sverige eller regionen med människans hjälp." Uppenbarligen har man här haft någon annat än växter i åtanke.

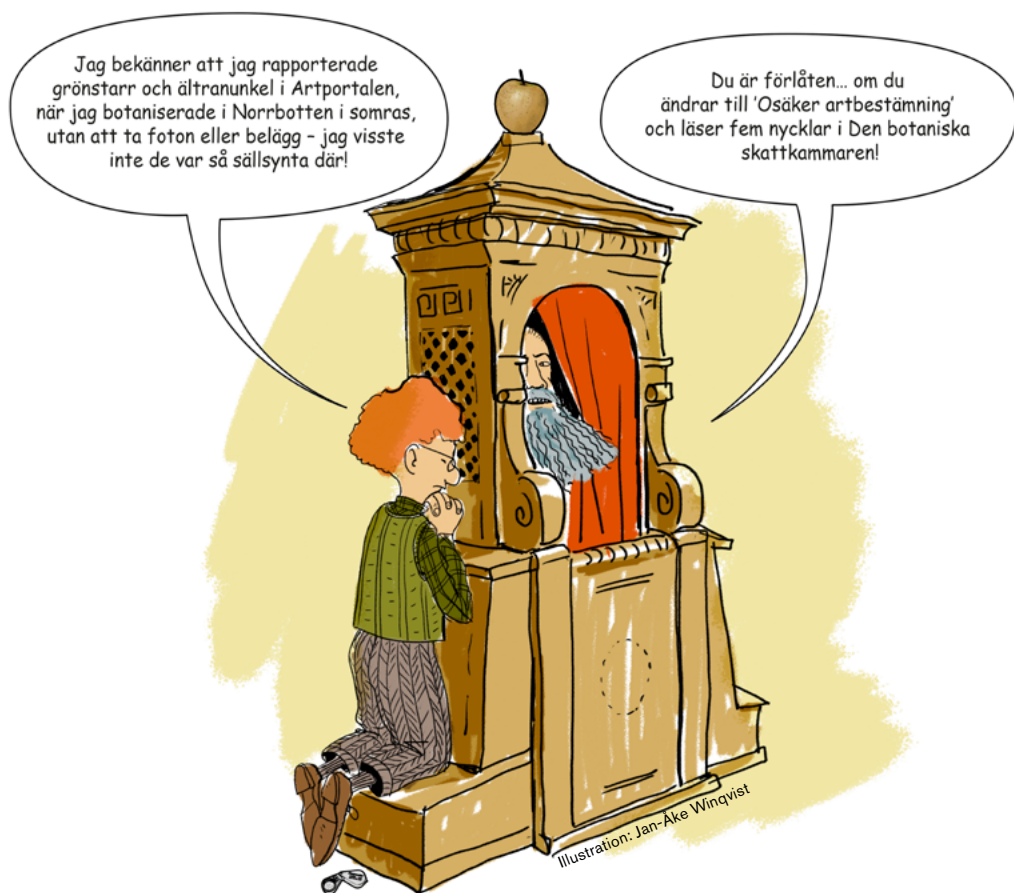
- Känns detta som en rimlig bedömning?
- Täcker det in alla fall?
- Hur vet man att en art är "avsiktligt utplanterade i terrängen"?
- Gör det någon skillnad var den ursprungliga planteringen gjordes?
- Varför ska från början planterade och kvarstående arter i "ödeträdgårdar" räknas som "spontana" men inte "avsiktligt utplanterade i terrängen"?
- Hur ska man veta om en art är medvetet odlad tidigare? Se exempel ovan gällande spansk klockhyacint. [BS]

Svar: Många bra frågeställningar. Speciellt "Varför ska från början planterade och kvarstående arter i "ödeträdgårdar" räknas som "spontana" men inte "avsiktligt utplanterade i terrängen" som kvarstår?

Bilaga 2. Bedömt behov av validering hos olika användare av Artportalen.

	FÖRENINGAR	KUNSKAPSCENTRUM	FORSKNING	KOMMUNER	MYNDIGHETER	POLITISKA ORGAN								
<p>■ Angeläget</p> <p>■ Bra att ha</p> <p>■ Inte nödvändigt</p>														
<p>Numrering enligt SBT:s artikel "Validering av kärnväxtind i Artportalen på gång" (2017)</p>	Lokala föreningar	Svenska Botaniska Föreningen	ArtData-banken	Universitet etc.	Kommuner	Länsstyrelser	Naturvårdsverket	Havs- och vattenmyndigheten	Trafikverket	Skogsstyrelsen	Jordbruksverket	Svenska Kräthät	Miljö- och Energi-departementen	Regering, riksdag
<p>1. Växter som inte tidigare är kända från provinsen</p>	floraprojekt													
<p>2. Floraväxtarter (hotade arter utom t.ex. ask och skogsalm samt förvildade eller kvarstående förekomster)</p>	floraprojekt	floraväxtteri	rödlistearbete	exploatering	åtgärdsprogram, områdesskydd	åtgärdsprogram	åtgärdsprogram	åtgärdsprogram	artrika väg- och järnvägs-miljöer	åverknningar	?	artrika ledningsgator	?	?
<p>3. Övriga rödlistade växter + arter i EU:s art- och habitattirektiv</p>	floraprojekt	floraväxtteri	EU-direktiv, rödlistearbete	exploatering	EU-direktiv, fridlysta arter, tillståndsärenden, områdesskydd	EU-direktiv, fridlysningsprogram	EU-direktiv, fridlysningsprogram	EU-direktiv	artrika väg- och järnvägs-miljöer	åverknningar	?	artrika ledningsgator	EU-direktiv	EU-direktiv, fridlysningsprogram
<p>4. Växter med få tidigare fynd i provinsen</p>	floraprojekt	floraväxtteri	rödlistearbete		områdesskydd									
<p>5. Svårbestämda växter</p>	floraprojekt													
<p>6. Udda fynd, till exempel på platser långt från växtens huvudutbredning i provinsen, i ovanlig miljö eller vid "fel" årstid</p>	floraprojekt													
<p>7. Invasiva, främmande arter (en nationell lista kommer, troligen under 2018)</p>	floraprojekt		invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	invasivarbete	EU-förordning, svensk förordning	EU-förordning, svensk förordning
<p>8. Av övriga – alltså vanliga växter som inte är svårbestämda eller rödlistade – valideras en uppgift för varje atlasruta. Växtatlasprojektet arbetar med 10 x 10 km rutor (SBF:s atlas-grupp 2012) medan landskapsfloraprojekt kan ha behov av att validera i 2,5 x 2,5 km-rutor. Övriga fynd av dessa växter lämnas ovaliderade.</p>	floraprojekt	växtatlas												

ARTDATABANKEN

